

[Terug naar Krant](#)

ENERGIE

Kapotte energiemarkt dreigt miljoenen Britse huishoudens in armoede te storten

Joost Dobber 9 jan 18:20

De stichting National Energy Action vreest dat straks een op de vijf Britse huishoudens moeite heeft de energierekening te betalen. Foto: Daniel Leal/AFP

In het kort

- Britse regering zoekt met energiebedrijven naar oplossing voor exploderende stroomrekeningen.
- Liberalisering energiemarkt en invoering prijsplafond hebben VK in lastig parket gebracht.
- Verhoging stroomprijzen valt samen met belastingverhoging die koopkracht ernstig schaadt.
- Een hoofdpijndossier voor premier Johnson, juist als er lokale verkiezingen zijn.

De Britse regering probeert met de energiebedrijven een oplossing te vinden voor de disfunctionele stroommarkt in het Verenigd Koninkrijk. Niet alleen zijn er de laatste maanden maar liefst 26 energiebedrijven omgevallen door de hoge gasprijs, ook incasseren Britse huishoudens een scherpe stijging van hun stroomrekening. Omdat er ook belastingverhogingen aankomen, wordt er gevreesd voor een koopkrachtcrash.

Het uur van de waarheid komt in april, oftewel pal voor lokale verkiezingen die in mei plaatsvinden. Dan introduceert de Britse regering twee belastingingrepen, waaronder een verhoging van £12 mrd voor de aanpak van de wachtlijsten in de zorg. Tegelijkertijd wordt het prijsplafond verhoogd dat geldt voor de energienota van Britse consumenten. Die zullen dan dus het volle effect merken van de sterk gestegen energieprijzen van de afgelopen tijd. Samen hebben deze wijzigingen voor de koopkracht het effect van een stevige recessie.

Koopkrachtcatastrofe

Volgens schattingen stijgt het plafond voor de gas- en elektriciteitsrekening van een gemiddeld huishouden met zo'n £700 naar ongeveer £2000 (€2400) per jaar. De Financial Times becijferde dat die stijging voor middeninkomens neerkomt op 4% van het besteedbaar inkomen. Voor lagere inkomens is dat 7%.

Dit gebeurt tegen een achtergrond van hoge inflatie (6,8% in april, verwacht Goldman Sachs) en dalende reële lonen. De Resolution Foundation heeft 2022 om die reden omgedoopt tot het 'jaar van de schaarste'. De denktank waarschuwt voor een koopkrachtcatastrofe nu lagere inkomens er op jaarbasis £1200 op achteruitgaan. De stichting National Energy Action voorziet betalingsproblemen voor twee miljoen extra gezinnen. Van de bijna 28 miljoen Britse huishoudens zouden er dan zes miljoen moeite hebben de energienota te betalen.

Vandaar dat de Britse regering er veel aan is gelegen om de klap in april te dempen. Omdat de belastingverhogingen voor de financiering van de zorg noodzakelijk zijn, wordt er vooral naar de energiemarkt gekeken.

Liberalisering

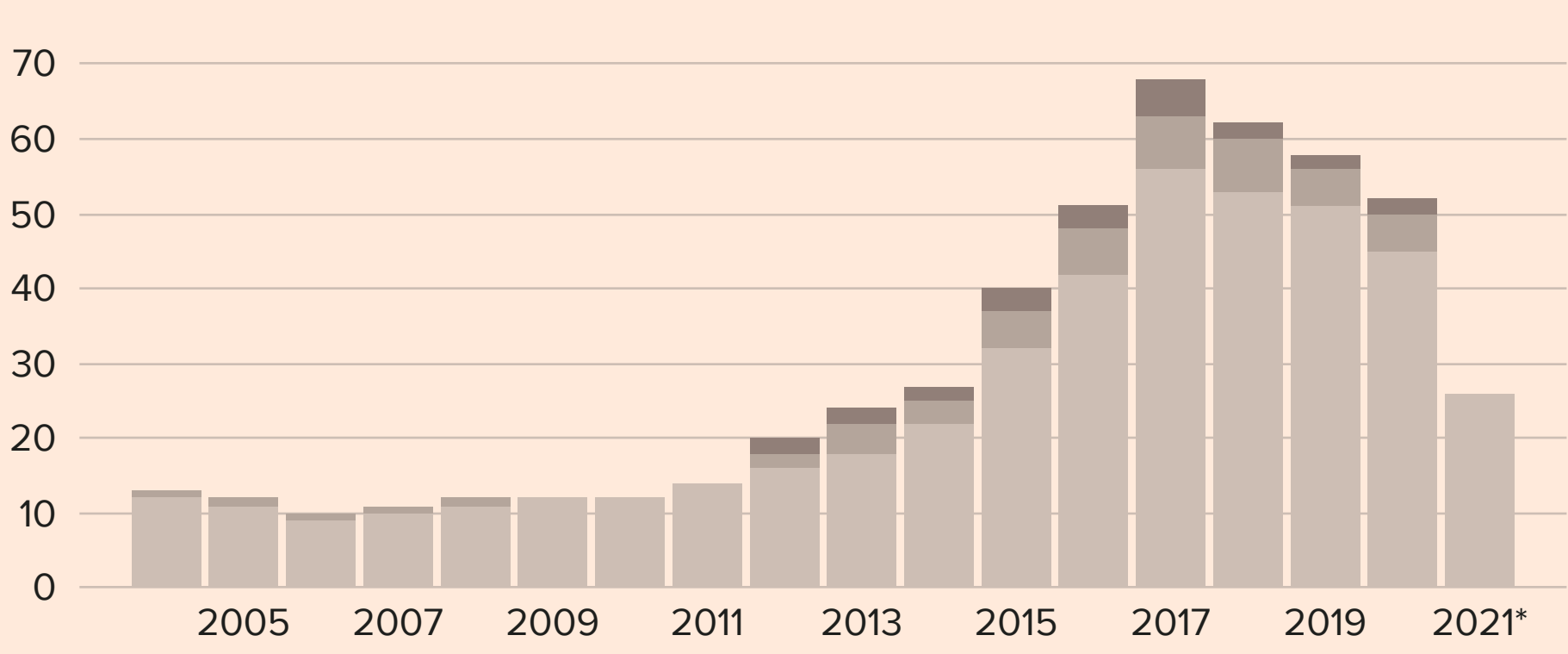
Het Verenigd Koninkrijk is zeker niet het enige land dat last heeft van de hoge gasprijzen, maar de Britten zitten in een extra lastige situatie. In het vorige decennium werd de energiemarkt verregaand geliberaliseerd om de dominantie van de zes grote energiebedrijven te breken. Het aantal aanbieders ging van twintig in 2012 naar 68 in 2017.

Maar de regulering was halfbakken en de nieuwkomers verdienden hun geld door klanten te trekken met stunttarieven, die ze een jaar later fiks verhoogden om te profiteren van blijvende klanten. Die praktijk werd in 2019 onmogelijk gemaakt door de invoering van het prijsplafond. Dat werkte zolang de stroom- en gasprijzen wereldwijd laag bleven. Maar nu de prijzen hard zijn opgelopen, blijken veel aanbieders te dicht bij de zon te hebben gevlogen. Hun inkoopkosten in de spotmarkt explodeerden en door het plafond konden ze dat niet doorberekenen aan klanten.

Britse energiebedrijven

Aantal aanbieders (*2021 is een schatting o.b.v. 26 failliete aanbieders)

Gas & stroom Gas Stroom

© FD Bron: Ofgem_via_TBI

'De soepele toetredingseisen maakten dat aanbieders er veel riskantere hedging-strategieën op nahielden dan je zou willen op een markt die voorziet in een basisbehoefte', zegt energyspecialist Phil McNally van het Tony Blair Institute.

Dieptepunt tot dusver was het omvallen van Bulb, dat 1,7 miljoen klanten had. De klanten van omgevallen aanbieders komen terecht bij de overgebleven bedrijven, wat zo'n £100 per huishouden kost. Dat stuwt het prijsplafond nog verder op, al hoopt toezichthouder Ofgem de pijn via bankleningen over meerdere jaren uit te smeren.

Geen simpele oplossing

McNally: 'Nu de verhoging van het plafond in zicht is, stabiliseert de markt zich een beetje. De focus ligt vooral op het effect voor de consument.' De Britse regering voert deze weken overleg met de sector om de tarieven in bedwang te houden. Eenvoudige oplossingen ontbreken echter, zeker aangezien de minister van financiën na de pandemie geen extra leningen meer wil aangaan.

Een optie is het schrappen van de btw op gas en stroom, mogelijk dankzij de brexit. Maar met een btw-tarief van 5% is het effect op de rekening gering, terwijl ook vermogende huishoudens profiteren van de maatregel die ruim £2 mrd kost.

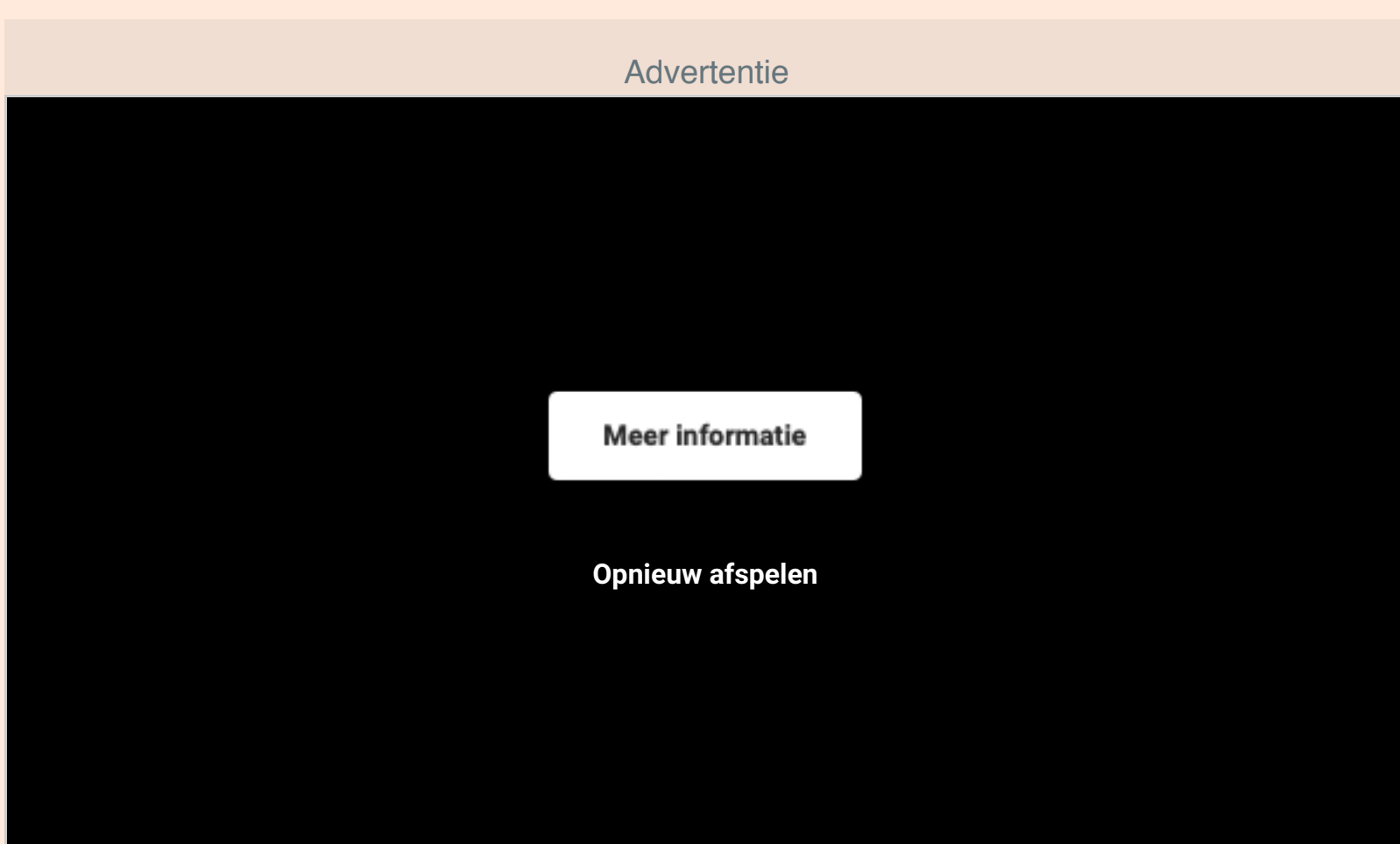
Premier Johnson ziet daarom meer in de uitbreiding van een subsidieregeling voor lagere inkomens. Deze Warm Homes Discount wordt gefinancierd met een opslag op de stroomrekeningen van hogere inkomens en ligt politiek gevoelig. Oppositiepartij Labour pleit ervoor om de ingreep te betalen met een extra heffing op de olie- en gaswinning in de Noordzee.

Een laatste optie is wederom om via leningen de impact te verdelen over meerdere jaren. In alle gevallen zullen de kosten van het levensonderhoud voor de Britten alsnog flink stijgen. McNally: 'Het is een enorm hoofdpijndossier voor de regering.'

Nieuw: alles over het klimaat in uw mailbox

Het FD struikt het web voor u af naar de beste verhalen over het klimaat. Ontvang wekelijks een redactioneel samengesteld overzicht in uw mailbox. Exclusief voor abonnees.

Inschrijven

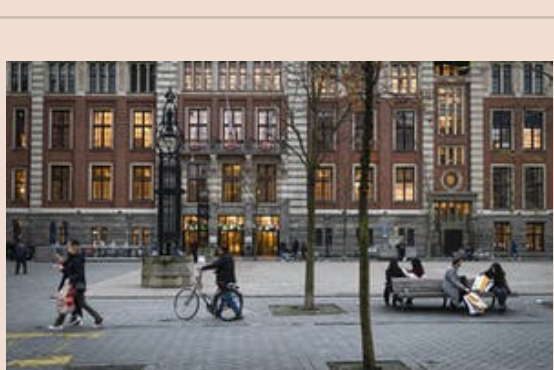

 Joost Dobber

Meest gelezen

Hoe (on)verstandig is een aflossingsvrije hypotheek?

Live: Verlies zwaargewicht Unilever trekt AEX omlaag

Gebrek aan urgentie privatiseert ABN Amro frustratie beleggers

Volgen via Mijn nieuws

Energie

Advertentie

Laatste nieuws

14:49 Slechtere naleving thuisbezoekregels, wel meer zelftesten

14:43 Zo maken ondernemers hun bedrijf coronaproof

14:38 Litouwen houdt voet bij stuk in dossier-Taiwan

13:01 Shell stapt groot in drijvende windparken voor Schotse kust

12:50 Britse klanten van Amazon kunnen met Visa blijven betalen

Lees al het laatste nieuws >

Advertentie

Over FD

FD Redactie
FD Gazellen
FD Henri Sijthoff Prijs
Werken bij FD
Colofon

Algemeen

Algemene voorwaarden
Privacy
Copyright
Responsible disclosure

Service

Service & contact
Account aanmaken
Hulp bij inloggen
FD App
Adverteren

Producten

Abonnementen
Groepslicenties
Nieuwsbrieven
FD App
FD E-paper App

Van onze partners

Vacatures
Wijnen

Meer van FDMG

FD Mediagroep
BNR Nieuwsradio
Company.info
Engeria
Pensioen Pro
ESB
De Jurist
Impactinvestor
Fondsnieuws
Springest